

Pigmentace v dutině ústní

Při prohlídce dutiny ústní se lékař může setkat s nezvyklým zabarvením na sliznicích. Může se jednat o neškodné zabarvení, ale také o důsledek závažné choroby. Proto by měl každý lékař takový nález pečlivě prozkoumat.

Pigmenty

Pigmenty můžeme rozdělit podle toho, odkud jsou získávány, na exogenní – z vnějšího prostředí a endogenní – z vnitřního prostředí. Příkladem časté exogenní pigmentace je například tetováž dásně amalgámem. Mezi endogenní pigmenty patří produkty rozpadu krevního barviva a melanin, který, mimo jiné, udává zabarvení pleti.

Endogenní pigmenty

Pocházejí z vnitřního prostředí.

Melaninové pigmentace

Fyziologická pigmentace

Tento typ pigmentace spatřujeme nejčastěji na sliznicích tváří a dásní, mohou být ale i jinde. Bývají symetrické. Není třeba je léčit, pouze je sledujeme. Častější jsou u černochů.

Melanotické makuly (slizniční melanóza)

Melanotické makuly jsou drobné skvrnky v oblasti retní červeně. Jejich velikost nepřesahuje průměr 1 cm. Vyskytují se v páté dekádě života, jsou neškodné, není třeba je klinicky řešit. Mohou se vyskytovat i na sliznicích dutiny ústní, je to dáno hyperpigmentací bazálních buněk epitelu a množením melanofágů.

Kuřácká melanóza

Látky, které obsahuje kouř, mají schopnost aktivovat proliferaci melanocytů. Skvrny nacházíme zejména na tvářích, dásních a patře. Dobrou zprávou je, že pokud kuřák přestane kouřit, zbarvení sliznic zmizí.

Névocelulární névy

Mohou být vrozené nebo získané, představují riziko maligního zvratu a je proto důležité je pečlivě sledovat.

Maligní melanom

V dutině ústní se může vyvinout i jeden z nejnebezpečnějších nádorů – maligní melanom. Vzniká de novo nebo na podkladě maligního zvrhnutí névocelulárního névu. Tvoří asi půl procenta všech nádorů dutiny ústní a v ČR nejsou příliš běžné. Nejčastěji se melanom vyvine na patře.

U celkových chorob

- Peutz-Jeghersův syndrom

Na retní červení, ale i na kůži okolo rtů se nacházejí drobně rozesté pigmentace. Tento syndrom souvisí s výskytem velkého množství polypů ve střevě, proto jsou tito pacienti více ohroženi vznikem karcinomu kolorekta.

- Addisonova choroba

Při této chorobě vzniká nadměrné množství melaninu. Hyperpigmentace jsou hlavně v oblasti genitálu a areol mammae. V dutině ústní vznikají ložiskové šedočerné pigmentace (tzv. grafitové skvrny) na sliznici dutiny ústní, zejména na sliznici tvářové v krajině molárů a po stranách jazyka.^[1]

Příznaky Peutz-Jeghersova syndromu na obličeji a rtu

Hematogenní pigmenty

Jedná se o pigmenty, které vznikají rozkladem krevního barviva. K hematogenní pigmentaci dochází například při traumatech, kdy se pacient kousne do tváře (například po anestezii). Dalším příkladem jsou hematomy, ekchymóza, purpura. Vzácnou příčinou ukládání pigmentů hematogenního původu je hemochromatóza, což je dědičná choroba, která se projevuje zvýšeným ukládáním železa v těle. Projevem této nemoci v dutině ústní je šedomodrá pigmentace patra a sliznice tváří.

Exogenní pigmenty

Pocházejí z vnějšího prostředí.

Amalgám

Amalgám zbarvuje dásně při iatrogenním zapříčinění, kdy se do otevřené rány v gingivě dostanou amalgámové části z odvrátané zubní výplně. Zabarvení ale může vzniknout i galvanicky či traumaticky. Zabarvená ložiska jsou nejčastěji na dásních, tvářích atd.

Otrava těžkými kovy

Černý lem na dásni vzniká při otravě olovem.

Léky

Cisplatina, která se používá při onkoterapii, způsobuje tzv. platinový proužek.

Další příčiny

Mezi další příčiny patří například dobrovolná tetováž (žvýkání bylin) nebo zaražení cizího tělesa – hrot tužky apod.

Odkazy

Reference

1. HOLLÁ, Lydie a Antonín FASSMANN. Repetitorium onemocnění sliznice ústní dutiny: (vybrané kapitoly). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 82 s. ISBN 80-210-3047-x.

Související články

- Pigment
- Addisonova choroba
- Otrava olovem
- Amalgám

Použitá literatura

- HOLLÁ, Lydie a Antonín FASSMANN. Repetitorium onemocnění sliznice ústní dutiny: (vybrané kapitoly). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2003, 82 s. ISBN 80-210-3047-x.
- LIŠKA, Karel. *Orofaciální patologie*. 1. vydání. 1983.
- POVÝŠIL, Ctibor a Ivo ŠTEINER, et al. *Obecná patologie*. 1. vydání. Praha : Galén, 2011. 290 s. ISBN 978-80-7262-773-8.
- DUNDR, . *Dutina ústní* [přednáška k předmětu Patologická anatomie, obor Zubní lékařství, 1. lékařská fakulta Univerzita Karlova]. Praha. 11.11.2013.